

ZNANI LUDZIE

Ciekawostki o Stanisławie Lemie: 40 sprawdzonych faktów

Ciekawostki zebrał: Marcin Bałana · Opublikowano: 20.10.2026 · Zaktualizowano: 20.10.2026 · Zweryfikowano: 20.10.2026

Stanisław Lem (1921–2006) to polski pisarz, autor „Solaris” i „Cyberiady”, którego książki przetłumaczono na ponad 40 języków i wydano w nakładzie 30 mln egzemplarzy, jak podał Sejm RP w 2020 r. Urodził się we Lwowie, studiował medycynę, a w czasie wojny pracował jako spawacz. Jego imię nosi planetoida nr 3836 i pierwszy polski satelita naukowy, a rok 2021 był Rokiem Stanisława Lema.

NAJWAŻNIEJSZE W SKRÓCIE

- Stanisław Lem urodził się 12 września 1921 r. we Lwowie, a zmarł 27 marca 2006 r. w Krakowie.
- Pierwszą książkę Lema, powieść „Astronauci”, wydano 23 listopada 1951 r.
- Według uchwały Sejmu z 2020 r. książki Lema przetłumaczono na ponad 40 języków i wydano w nakładzie 30 mln egzemplarzy.
- Film „Solaris” Andrieja Tarkowskiego zdobył w 1972 r. Specjalną Grand Prix Jury festiwalu w Cannes.
- Order Orła Białego Lem otrzymał 12 września 1996 r., w dniu swoich 75. urodzin.
- W 1992 r. Międzynarodowa Unia Astronomiczna nazwała imieniem Lema planetoidę nr 3836.
- Satelita Lem, pierwszy polski satelita naukowy, poleciał w kosmos 21 listopada 2013 r.

Lwów, wojna i studia

1 Stanisław Lem urodził się w 1921 r. we Lwowie w rodzinie laryngologa

Stanisław Lem urodził się 12 września 1921 r. we Lwowie, dziś na Ukrainie, w rodzinie zamożnego lekarza laryngologa. W 1932 r. zaczął naukę w II Państwowym Gimnazjum im. Karola Szajnochy we Lwowie, a w 1939 r. zdał maturę. Dzieciństwo spędził we Lwowie.[1][2][3]

Źródła: Oficjalna strona Stanisława Lema, Biography , Data odczytu: 2026.10.19; Encyclopaedia Britannica, Stanisław Lem , Data publikacji: 2026.03.23, Data odczytu: 2026.10.19; Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN, Anniversary of Stanisław Lem's birthday , Data odczytu: 2026.10.19

2 Rodzice Lema uważali się za Polaków pochodzenia żydowskiego

Rodzice Stanisława Lema, urodzonego w 1921 r. we Lwowie, uważali się za Polaków pochodzenia żydowskiego, podaje Muzeum POLIN. W domu mówili po polsku, a w grudniu ubierali choinkę. Sam Lem mówił, że jego przodkowie byli Żydami, choć on sam nie miał pojęcia o judaizmie ani o kulturze żydowskiej.[3]

Źródło: Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN, Anniversary of Stanisław Lem's birthday , Data odczytu: 2026.10.19

3 Lem zaczął studia medyczne we Lwowie w 1940 r.

Stanisław Lem studiował medycynę we Lwowie w latach 1940–1941, w Lwowskim Instytucie Medycznym, który dziś jest Lwowskim Państwowym Uniwersytetem Medycznym. Studia przerwał niemiecki atak na ZSRR i okupacja miasta. Lem wznowił naukę w 1944 r., gdy Armia Czerwona ponownie zajęła Lwów.[2][3][1]

Źródła: Encyclopaedia Britannica, Stanisław Lem , Data publikacji: 2026.03.23, Data odczytu: 2026.10.19; Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN, Anniversary of Stanisław Lem's birthday , Data odczytu: 2026.10.19; Oficjalna strona Stanisława Lema, Biography , Data odczytu: 2026.10.19

4 W czasie wojny Lem pracował jako spawacz

W 1942 r., po zajęciu Lwowa przez Niemców, Stanisław Lem pracował jako pomocnik mechanika i spawacz w niemieckiej firmie odzyskującej surowce, podaje oficjalna strona pisarza. Wcześniej, w latach 1940–1941, zdążył rozpocząć studia medyczne. Do medycyny wrócił w 1944 r., po ponownym wkroczeniu wojsk radzieckich do Lwowa.[1]

Źródło: Oficjalna strona Stanisława Lema, Biography , Data odczytu: 2026.10.19

5 Lem ukończył studia medyczne na Uniwersytecie Jagiellońskim w 1948 r.

Stanisław Lem ukończył studia medyczne na Uniwersytecie Jagiellońskim w 1948 r., podaje Muzeum POLIN. Na uczelnię zapisał się w 1945 r., po przyjeździe z rodziną do Krakowa na mocy przepisów o repatriacji. Ukończenie przez Lema studiów medycznych na Uniwersytecie Jagiellońskim potwierdza też Urząd Miasta Krakowa.[3][1][4]

Źródła: Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN, Anniversary of Stanisław Lem's birthday , Data odczytu: 2026.10.19; Oficjalna strona Stanisława Lema, Biography , Data odczytu: 2026.10.19; Urząd Miasta Krakowa, Stanisław Lem , Data publikacji: 2011.02.04, Data odczytu: 2026.10.19

6 Lem mieszkał przy ul. Bonerowskiej 5 w Krakowie w latach 1953–1959

W latach 1953–1959 Stanisław Lem mieszkał w kamienicy przy Bonerowskiej 5 w Krakowie. Wcześniej przez 8 lat rodzina Lemów dzieliła skromne mieszkanie z 2 sypialniami przy ul. Śląskiej z rodziną Kołodziejów. Z Bonerowskiej Lemowie przenieśli się do własnego domu na Klinach. Tablicę pamiątkową na kamienicy odsłonięto 12 września 2015 r.[5]

Źródło: Oficjalna strona Stanisława Lema (blog), 5 Bonerowska Street, Krakow , Data publikacji: 2015.10.01, Data odczytu: 2026.10.19

7 Żoną Lema od 1953 r. była lekarka radiolog

W 1953 r. Stanisław Lem ożenił się z Barbarą Leśniak, lekarką radiologiem, podaje oficjalna strona pisarza. W 1968 r. urodził się ich syn. W tym samym roku 1968 ukazały się „Opowieści o pilocie Pirxie” i powieść „Głos Pana”. Rok po ślubie, w 1954 r., zmarł ojciec pisarza, lekarz laryngolog.[1]

Źródło: Oficjalna strona Stanisława Lema, Biography , Data odczytu: 2026.10.19

8 Lemowie mieszkali w Wiedniu w latach 1983–1988

Stanisław Lem mieszkał z rodziną w Wiedniu w latach 1983–1988, a po powrocie do Polski w 1988 r. osiadł w Borku Fałęckim w Krakowie. Wyjazd poprzedziło roczne stypendium w Wissenschaftskolleg w Berlinie Zachodnim, na które Lem wyjechał w 1982 r. Według Muzeum

POLIN pisarz rozważał emigrację już po wydarzeniach marca 1968 r.[1][3]

Źródła: Oficjalna strona Stanisława Lema, Biography , Data odczytu: 2026.10.19; Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN, Anniversary of Stanisław Lem's birthday , Data odczytu: 2026.10.19

9 Stanisław Lem zmarł 27 marca 2006 r. w Krakowie

Stanisław Lem zmarł 27 marca 2006 r. w Krakowie w wieku 84 lat. Zgodnie z własnym życzeniem został pochowany na cmentarzu Salwatorskim. W tym samym roku 2006 ukazała się książka „Rasa drapieżców”, ostatnia pozycja w kalendarium oficjalnej strony pisarza.[3][2][1]

Źródła: Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN, Anniversary of Stanisław Lem's birthday , Data odczytu: 2026.10.19; Encyclopaedia Britannica, Stanisław Lem , Data publikacji: 2026.03.23, Data odczytu: 2026.10.19; Oficjalna strona Stanisława Lema, Biography , Data odczytu: 2026.10.19

Debiut i najważniejsze książki

10 Lem zadebiutował w 1946 r. powieścią w odcinkach

Stanisław Lem zadebiutował w 1946 r. powieścią „Człowiek z Marsa”, drukowaną w odcinkach w katowickim tygodniku „Nowy Świat Przypód”. Nie była to jeszcze książka: pierwszą wydaną książką Lema byli „Astronauci” z 1951 r. Debiut w czasopiśmie potwierdzają Urząd Miasta Krakowa, oficjalna strona pisarza i Encyclopaedia Britannica.[4][1][2]

Źródła: Urząd Miasta Krakowa, Stanisław Lem , Data publikacji: 2011.02.04, Data odczytu: 2026.10.19; Oficjalna strona Stanisława Lema, Biography , Data odczytu: 2026.10.19; Encyclopaedia Britannica, Stanisław Lem , Data publikacji: 2026.03.23, Data odczytu: 2026.10.19

11 „Szpital Przemienienia” czekał na wydanie 7 lat

Stanisław Lem napisał powieść „Szpital Przemienienia” w 1948 r., ale cenzura początkowo wstrzymała jej wydanie, podaje Encyclopaedia Britannica. Książka ukazała się dopiero w 1955 r., jako pierwsza część cyklu „Czas nieutracony” wydanego przez Wydawnictwo Literackie w Krakowie. Według Muzeum POLIN był to pierwszy utwór Lema, który zyskał szerokie uznanie.[2][6][3]

Źródła: Encyclopaedia Britannica, Stanisław Lem , Data publikacji: 2026.03.23, Data odczytu: 2026.10.20; Instytut Książki, Stanisław Lem , Data odczytu: 2026.10.20; Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN, Anniversary of Stanisław Lem's birthday , Data odczytu: 2026.10.20

12 Pierwsza książka Lema ukazała się 23 listopada 1951 r.

Pierwszą wydaną książką Stanisława Lema była powieść „Astronauci”, która ukazała się 23 listopada 1951 r. nakładem wydawnictwa Czytelnik w Warszawie. Encyclopaedia Britannica zalicza ją do wczesnych powieści z elementami socrealizmu, które Lem później krytykował jako uproszczone. Na podstawie „Astronautów” powstał później wschodnioniemiecki film science fiction.[7][4][2]

Źródła: Culture.pl (Instytut Adama Mickiewicza), Google Doodle Animates Lem , Data publikacji: 2011.11.23, Data odczytu: 2026.10.20; Urząd Miasta Krakowa, Stanisław Lem , Data publikacji: 2011.02.04, Data odczytu: 2026.10.20; Encyclopaedia Britannica, Stanisław Lem , Data publikacji: 2026.03.23, Data odczytu: 2026.10.20

13 Po 1956 r. Lem napisał ok. 17 książek w 12 lat

Po „polskim październiku” 1956 r., który przyniósł większą swobodę słowa, Stanisław Lem napisał ok. 17 książek w ciągu kolejnych 12 lat, podaje Encyclopaedia Britannica. Powstały wtedy m.in. „Dzienniki gwiazdowe” (1957), „Eden” (1959), „Powrót z gwiazd” (1961), „Solaris” (1961), „Niezwyciężony” (1964) i „Cyberiada” (1965).[2][3]

Źródła: Encyclopaedia Britannica, Stanisław Lem , Data publikacji: 2026.03.23, Data odczytu: 2026.10.19; Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN, Anniversary of Stanisław Lem's birthday , Data odczytu: 2026.10.19

14 Pierwsze wydanie „Solaris” z 1961 r. opublikowało wydawnictwo wojskowe

Powieść „Solaris” Stanisława Lema ukazała się po raz pierwszy w 1961 r. nakładem Wydawnictwa Ministerstwa Obrony Narodowej w Warszawie, wynika z bibliografii na stronie Urzędu Miasta Krakowa. Ambasada RP w RPA w 2021 r. przedstawiła „Solaris” jako najbardziej znaną powieść Lema w Polsce i na świecie. Książkę przeniesiono na ekran m.in. w 1972 i 2002 r.[4][8][2]

Źródła: Urząd Miasta Krakowa, Stanisław Lem , Data publikacji: 2011.02.04, Data odczytu: 2026.10.20; Ambasada RP w RPA (gov.pl), The hundredth anniversary of Stanisław Lem's birth , Data publikacji: 2021.09.12, Data odczytu: 2026.10.20; Encyclopaedia Britannica, Stanisław Lem , Data publikacji: 2026.03.23, Data odczytu: 2026.10.20

15 Lem uważał „Cyberiadę” z 1965 r. za swoje najważniejsze dzieło

Stanisław Lem uważał „Cyberiadę” z 1965 r. za swoje najważniejsze dzieło, podała Ambasada RP w RPA w 2021 r. Podtytuł angielskiego wydania brzmi „Fables for the Cybernetic Age”, czyli bajki dla epoki cybernetycznej. To cykl opowiadań o dwóch genialnych „konstruktorach”, Trurlu i Kłapaucjuszu, ilustrowany przez Daniela Mroza.[8][2][9]

Źródła: Ambasada RP w RPA (gov.pl), The hundredth anniversary of Stanisław Lem's birth , Data publikacji: 2021.09.12, Data odczytu: 2026.10.19; Encyclopaedia Britannica, Stanisław Lem , Data publikacji: 2026.03.23, Data odczytu: 2026.10.19; Google, 60th Anniversary of Stanisław Lem's First Publication , Data odczytu: 2026.10.19

16 „Summa technologiae” Lema ukazała się w 1964 r.

Stanisław Lem wydał w 1964 r. w krakowskim Wydawnictwie Literackim zbiór esejów „Summa technologiae”. Według Instytutu Książki eseje Lema, m.in. „Dialogi” (1957), „Filozofia przypadku” (1968), „Fantastyka i futurologia” (1970) i „Tajemnica chińskiego pokoju” (1996), są poza Polską i Niemcami mniej znane niż jego powieści.[6][2]

Źródła: Instytut Książki, Stanisław Lem , Data odczytu: 2026.10.19; Encyclopaedia Britannica, Stanisław Lem , Data publikacji: 2026.03.23, Data odczytu: 2026.10.19

17 Lem opisał w 2. połowie XX w. e-booki, tablety i druk 3D

W książkach wydanych w 2. połowie XX w. Stanisław Lem opisał pomysły bardzo podobne do późniejszych wynalazków, podała Ambasada RP w RPA w 2021 r. Na liście znalazły się e-booki, audiobooki, tablety, gra „The Sims”, druk 3D, wirtualna rzeczywistość i nanotechnologia. Zestawienie przygotowano z okazji 100. rocznicy urodzin pisarza.[8]

Źródło: Ambasada RP w RPA (gov.pl), The hundredth anniversary of Stanisław Lem's birth , Data publikacji: 2021.09.12, Data odczytu: 2026.10.20

18 Akcja „Kongresu futurologicznego” z 1971 r. toczy się w Kostaryce

Powieść „Kongres futurologiczny” Stanisława Lema z 1971 r. to satyra na rządy i konferencje naukowe, podaje Encyclopaedia Britannica. Zjazd o przeludnieniu w hotelu w Kostaryce zamienia się w chaos, gdy do wody trafia środek halucynogeny. Luźną adaptacją powieści jest film „Kongres” z 2014 r., w którym Robin Wright gra wersję samej siebie.[2]

Źródło: Encyclopaedia Britannica, Stanisław Lem , Data publikacji: 2026.03.23, Data odczytu: 2026.10.19

19 Bohater „Głosu Pana” z 1968 r. nudzi się przy science fiction

W powieści „Głos Pana” Stanisława Lema z 1968 r. główny bohater, naukowiec z Pentagonu, sięga po literaturę science fiction w poszukiwaniu inspiracji. Szybko się nią nudzi i rozczarowuje, bo fabuły wydają mu się monotonne. Encyclopaedia Britannica przytacza ten fragment, opisując krytyczny stosunek Lema do gatunku science fiction.[2][1]

Źródła: Encyclopaedia Britannica, Stanisław Lem , Data publikacji: 2026.03.23, Data odczytu: 2026.10.19; Oficjalna strona Stanisława Lema, Biography , Data odczytu: 2026.10.19

20 Na ile języków przetłumaczono książki Lema?

Książki Stanisława Lema przetłumaczono na ponad 40 języków i wydano w nakładzie 30 mln egzemplarzy, podał Sejm RP w uchwale z 27 listopada 2020 r. Wcześniejsze dane z 2011 r., podane przez Instytut Adama Mickiewicza, mówiły o 41 językach i ponad 27 mln sprzedanych egzemplarzy. Encyclopaedia Britannica podaje ostrożniej: ponad 35 języków.[10][7][2]

Źródła: Sejm RP, Uchwała z dnia 27 listopada 2020 r. w sprawie ustanowienia roku 2021 Rokiem Stanisława Lema (M.P. 2020 poz. 1181) , Data publikacji: 2020.12.11, Data odczytu: 2026.10.19; Culture.pl (Instytut Adama Mickiewicza), Google Doodle Animates Lem , Data publikacji: 2011.11.23, Data odczytu: 2026.10.19; Encyclopaedia Britannica, Stanisław Lem , Data publikacji: 2026.03.23, Data odczytu: 2026.10.19

Lem na ekranie

21 Pierwszą ekranizacją Lema był film z 1960 r. według „Astronautów”

Pierwszą powieść Stanisława Lema, „Astronautów” z 1951 r., przeniósł na ekran w 1960 r. reżyser Kurt Maetzig w filmie „Der schweigende Stern”. Był to film przede wszystkim wschodnioniemiecki, trwający 93 minuty, a zdjęcia kręcono w latach 1959–1960. W 2006 r. pokazano go na festiwalu science fiction w Trieście w przeglądzie poświęconym Lemowi.[11][2][12]

Źródła: Trieste Science+Fiction Festival, Der schweigende Stern , Data odczytu: 2026.10.20; Encyclopaedia Britannica, Stanisław Lem , Data publikacji: 2026.03.23, Data odczytu: 2026.10.20; Zachęta – Narodowa Galeria Sztuki, The Silent Star , Data odczytu: 2026.10.20

22 „Przekładaniec” Andrzeja Wajdy z 1968 r. ma scenariusz Lema

Stanisław Lem napisał scenariusz do 35-minutowego filmu „Przekładaniec” w reżyserii Andrzeja Wajdy z 1968 r., według własnego słuchowiska o tym samym tytule. Bohater, kierowca wyścigowy, po wypadku dostaje połowę narządów swojego brata, a towarzystwo ubezpieczeniowe odmawia wypłaty. Muzeum MoMA w Nowym Jorku pokazywało film w 2017 r.[13][14]

Źródła: Museum of Modern Art (MoMA), Przekładaniec (Roly Poly/Layer Cake) , Data odczytu: 2026.10.19; Trieste Science+Fiction Festival, Przekładaniec , Data odczytu: 2026.10.19

23 „Solaris” Tarkowskiego zdobyło nagrodę w Cannes w 1972 r.

Film „Solaris” radzieckiego reżysera Andrieja Tarkowskiego, oparty na powieści Stanisława Lema z 1961 r., zdobył w 1972 r. Specjalną Grand Prix Jury festiwalu w Cannes. Obraz startował w konkursie głównym festiwalu. To pierwsza z 2 ekranizacji „Solaris” wymienianych przez Encyclopaedia Britannica.[15][2]

Źródła: Festival de Cannes, Solaris , Data odczytu: 2026.10.19; Encyclopaedia Britannica, Stanisław Lem , Data publikacji: 2026.03.23, Data odczytu: 2026.10.19

24 Amerykańska ekranizacja „Solaris” powstała w 2002 r.

W 2002 r. w USA powstała ekranizacja „Solaris” Stanisława Lema w reżyserii Stevena Soderbergha, według Encyclopaedia Britannica druga adaptacja powieści. W rolach głównych wystąpili George Clooney, Natascha McElhone i Viola Davis, a film trwa 99 minut. Międzynarodowy Festiwal Filmowy w Hongkongu opisuje go jako reinterpretację powieści Lema z 1961 r.[2][16]

Źródła: Encyclopaedia Britannica, Stanisław Lem , Data publikacji: 2026.03.23, Data odczytu: 2026.10.20; Hong Kong International Film Festival Society (Cine Fan), Solaris (2002) , Data odczytu: 2026.10.20

25 „Test pilota Pirxa” z 1979 r. to koprodukcja polsko-radziecka

Film „Test pilota Pirxa” z 1979 r. w reżyserii Marka Piestraka powstał na podstawie opowiadania Stanisława Lema z 1968 r. (ang. „The Inquest”). Był to polsko-radziecki projekt, zrealizowany przez PRF Zespoły Filmowe i estońskie studio Tallinnfilm. Film trwa 95 minut, a w 2017 r. pokazano go w archiwalnym programie festiwalu Berlinale.[17][18]

Źródła: The Cinematheque (Vancouver), Pilot Pirx's Inquest , Data odczytu: 2026.10.19; Berlinale, Test pilota Pirxa , Data odczytu: 2026.10.19

Nagrody, wyróżnienia i spory

26 Order Orła Białego Lem dostał w dniu 75. urodzin

Stanisław Lem otrzymał Order Orła Białego postanowieniem prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego z 12 września 1996 r., czyli w dniu swoich 75. urodzin. Order nadano „w uznaniu znamienitych zasług dla kultury polskiej oraz osiągnięć w twórczości literackiej”. W postanowieniu pisarz figuruje jako „Stanisław Lem s. Samuela”.[19][1][3]

Źródła: Prezydent RP, Postanowienie z dnia 12 września 1996 r. o nadaniu orderu (M.P. 1996 poz. 652) , Data odczytu: 2026.10.19; Oficjalna strona Stanisława Lema, Biography , Data odczytu: 2026.10.19; Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN, Anniversary of Stanisław Lem's birthday , Data odczytu: 2026.10.19

27 Lem dostał Złoty Krzyż Zasługi w 1955 r.

Stanisław Lem został odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi w 1955 r. i Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski w 1959 r., podaje Zintegrowana Platforma Edukacyjna. W 1995 r. otrzymał też medal międzynarodowego Stowarzyszenia Uczestników Lotów Kosmicznych. Order Orła Białego przyznano mu w 1996 r.[20][1]

Źródła: Zintegrowana Platforma Edukacyjna (zpe.gov.pl), Stanisław Lem , Data odczytu: 2026.10.19; Oficjalna strona Stanisława Lema, Biography , Data odczytu: 2026.10.19

28 Lem otrzymał nagrodę państwową I stopnia w 1976 r.

W 1976 r. Stanisław Lem otrzymał nagrodę państwową I stopnia w dziedzinie literatury, podaje oficjalna strona pisarza. Wcześniej, w 1970 r., dostał nagrodę ministra spraw zagranicznych za popularyzację polskiej kultury za granicą, a w 1973 r. nagrodę literacką ministra kultury.[1]

Źródło: Oficjalna strona Stanisława Lema, Biography , Data odczytu: 2026.10.19

29 Austria przyznała Lemowi Nagrodę Kafki w 1991 r.

W 1991 r. Stanisław Lem otrzymał austriacką Nagrodę im. Franza Kafki w dziedzinie literatury. Wcześniej, w 1986 r., dostał austriacką nagrodę państwową w dziedzinie kultury europejskiej za 1985 r. W latach 1983–1988 Lem mieszkał z rodziną w Wiedniu, a w 1988 r. wrócił do Polski.[1]

Źródło: Oficjalna strona Stanisława Lema, Biography , Data odczytu: 2026.10.19

30 Amerykańscy pisarze SF przyjęli Lema w 1973 r., a usunęli w 1976 r.

Stanisław Lem został honorowym członkiem stowarzyszenia Science Fiction Writers of America w 1973 r., a w 1976 r. go z niego usunięto. Według Encyclopaedia Britannica powodem były surowe oceny, jakie Lem wystawiał twórczości innych autorów science fiction. Usunięcie z SFWA potwierdza oficjalna strona pisarza.[2][1]

Źródła: Encyclopaedia Britannica, Stanisław Lem , Data publikacji: 2026.03.23, Data odczytu: 2026.10.19; Oficjalna strona Stanisława Lema, Biography , Data odczytu: 2026.10.19

31 Philip K. Dick w 1974 r. napisał do FBI o Lemie

W 1974 r. amerykański pisarz science fiction Philip K. Dick napisał do FBI, przekonany, że Stanisław Lem jest w rzeczywistości komitetem komunistycznych agentów, podała Ambasada RP w RPA w 2021 r. Ambasada przypominała tę historię z okazji 100. rocznicy urodzin Lema i ogłoszenia roku 2021 Rokiem Lema.[8]

Źródło: Ambasada RP w RPA (gov.pl), The hundredth anniversary of Stanisław Lem's birth , Data publikacji: 2021.09.12, Data odczytu: 2026.10.19

32 Pierwszy doktorat honoris causa Lem otrzymał w 1981 r. we Wrocławiu

W 1981 r. Stanisław Lem otrzymał doktorat honoris causa Politechniki Wrocławskiej. W 1998 r. tytuły doktora honoris causa nadały mu jeszcze 3 uczelnie: Uniwersytet Opolski, Lwowski Państwowy Uniwersytet Medyczny i Uniwersytet Jagielloński. Lwowska uczelnia jest następczynią instytutu medycznego, na którym Lem studiował w latach 1940–1941.[1][21][2]

Źródła: Oficjalna strona Stanisława Lema, Biography , Data odczytu: 2026.10.20; Wroclaw.pl, PWR przyzna nagrodę im. Stanisława Lema , Data publikacji: 2021.09.10, Data odczytu: 2026.10.20; Encyclopaedia Britannica, Stanisław Lem , Data publikacji: 2026.03.23, Data odczytu: 2026.10.20

33 Uniwersytet w Bielefeld nadał Lemowi doktorat w 2003 r. w Krakowie

Uniwersytet w Bielefeld nadał Stanisławowi Lemowi tytuł doktora nauk przyrodniczych honoris causa 13 listopada 2003 r., a uroczystość odbyła się na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. Tytuł przyznał Wydział Techniczny niemieckiej uczelni, a laudację wygłosił prof. Ipke Wachsmuth. Według laudacji dzieła Lema stały się w Niemczech znane ok. 1970 r.[22]

Źródło: Universität Bielefeld, Technische Fakultät, Laudatio Prof. Dr. Ipke Wachsmuth , Data odczytu: 2026.10.19

34 Lem został honorowym obywatelem Krakowa w 1997 r.

W 1997 r. Stanisław Lem otrzymał honorowe obywatelstwo Krakowa, miasta, w którym mieszkał od 1945 r. Trzy lata wcześniej, w 1994 r., został członkiem Polskiej Akademii Umiejętności (PAU). Oba wyróżnienia wymienia kalendarium na oficjalnej stronie pisarza.[1][5]

Źródła: Oficjalna strona Stanisława Lema, Biography , Data odczytu: 2026.10.19; Oficjalna strona Stanisława Lema (blog), 5 Bonerowska Street, Krakow , Data publikacji: 2015.10.01, Data odczytu: 2026.10.19

35 Nagroda im. Stanisława Lema na Politechnice Wrocławskiej wynosi 100 tys. zł

Politechnika Wrocławska ustanowiła dla upamiętnienia 100. urodzin Stanisława Lema coroczną nagrodę jego imienia, z nagrodą pieniężną w wysokości 100 tys. zł. Laureata wybiera kapituła złożona z naukowców z zagranicy i z Wrocławia oraz Tomasza Lema. Uczelnia nadała pisarzowi doktorat honoris causa w 1981 r.[21]

Źródło: Wroclaw.pl, PWr przyzna nagrodę im. Stanisława Lema , Data publikacji: 2021.09.10, Data odczytu: 2026.10.19

Lem w kosmosie i w pamięci

36 Planetoida nr 3836 nosi imię Lema

Międzynarodowa Unia Astronomiczna w 1992 r. nazwała imieniem Stanisława Lema planetoidę nr 3836, przypomniał Sejm RP w uchwale z 2020 r. Planetoida (3836) Lem ma tymczasowe oznaczenie 1979 SR9, wynika z bazy danych małych ciał Układu Słonecznego prowadzonej przez Obserwatorium Lazurowego Wybrzeża.[10][23]

Źródła: Sejm RP, Uchwała z dnia 27 listopada 2020 r. w sprawie ustanowienia roku 2021 Rokiem Stanisława Lema (M.P. 2020 poz. 1181) , Data publikacji: 2020.12.11, Data odczytu: 2026.10.19; Observatoire de la Côte d'Azur, MP3C, Lem (3836) , Data odczytu: 2026.10.19

37 Satelita Lem poleciał w kosmos 21 listopada 2013 r.

Pierwszy polski satelita naukowy, nazwany imieniem Stanisława Lema, wystartował 21 listopada 2013 r. na rosyjskiej rakiecie Dniepr z kosmodromu Jasny. Ma kształt sześcianu o boku 20 cm i waży ok. 6 kg. Zbudowało go Centrum Badań Kosmicznych PAN w latach 2010–2011, a jego zadaniem była obserwacja niewielkich pulsacji najjaśniejszych gwiazd.[24][8]

Źródła: Polska Agencja Kosmiczna (POLSA), Satelita LEM , Data odczytu: 2026.10.19; Ambasada RP w RPA (gov.pl), The hundredth anniversary of Stanisław Lem's birth , Data publikacji: 2021.09.12, Data odczytu: 2026.10.19

38 Satelita Lem należy do konstelacji BRITE 3 państw

Satelita Lem należy do konstelacji nanosatelitów BRITE, utworzonej przez 3 państwa: Kanadę, Austrię i Polskę, podaje Polska Agencja Kosmiczna. Do tej samej konstelacji należy Heweliusz, drugi polski satelita naukowy. Satelita Lem powstawał w Centrum Badań Kosmicznych PAN w latach 2010–2011.[24]

Źródło: Polska Agencja Kosmiczna (POLSA), Satelita LEM , Data odczytu: 2026.10.19

39 Google uczciło Lema interaktywnym logo 23 listopada 2011 r.

Google 23 listopada 2011 r. umieściło na stronie głównej interaktywne logo (Google Doodle) z okazji 60. rocznicy wydania pierwszej książki Stanisława Lema, „Astronautów”. Logo było grą inspirowaną ilustracjami Daniela Mroza do „Cyberiady”. Przygotowano je we współpracy ze spadkobiercami Lema i córką ilustratora, Łucją Mróz-Raynoch.[9][7]

Źródła: Google, 60th Anniversary of Stanislaw Lem's First Publication , Data odczytu: 2026.10.19; Culture.pl (Instytut Adama Mickiewicza), Google Doodle Animates Lem , Data publikacji: 2011.11.23, Data odczytu: 2026.10.19

40 Sejm ustanowił rok 2021 Rokiem Stanisława Lema

Sejm RP uchwałą z 27 listopada 2020 r. ustanowił rok 2021 Rokiem Stanisława Lema, bo we wrześniu 2021 r. przypadała 100. rocznica urodzin pisarza. Uchwałę ogłoszono w „Monitorze Polskim” 11 grudnia 2020 r. (poz. 1181), a podpisała ją marszałek Sejmu Elżbieta Witek. Z tej okazji odbywały się wystawy, konferencje i festiwale.[10][8]

Źródła: Sejm RP, Uchwała z dnia 27 listopada 2020 r. w sprawie ustanowienia roku 2021 Rokiem Stanisława Lema (M.P. 2020 poz. 1181) , Data publikacji: 2020.12.11, Data odczytu: 2026.10.20; Ambasada RP w RPA (gov.pl), The hundredth anniversary of Stanislaw Lem's birth , Data publikacji: 2021.09.12, Data odczytu: 2026.10.20

Stanisław Lem w liczbach

Parametr | Wartość

Data urodzenia | 12 września 1921 r., Lwów

Data śmierci | 27 marca 2006 r., Kraków

Debiut w czasopiśmie | 1946 („Człowiek z Marsa”)

Pierwsza książka | „Astronauty”, 23 listopada 1951 r.

Pierwsze wydanie „Solaris” | 1961

Języki przekładów (Sejm RP, 2020) | ponad 40

Nakład książek (Sejm RP, 2020) | 30 mln egzemplarzy

Order Orła Białego | 12 września 1996 r.

Planetoida nazwana imieniem Lema | nr 3836 (1992)

Start satelity Lem | 21 listopada 2013 r.

Źródła danych: oficjalna strona Stanisława Lema, Muzeum POLIN, Urząd Miasta Krakowa, Culture.pl, Sejm RP (M.P. 2020 poz. 1181), M.P. 1996 poz. 652, Polska Agencja Kosmiczna. Stan na 20 października 2026 r.

Mity i fakty o Stanisławie Lemie

FAŁSZ

„Pierwszą powieścią Lema była „Solaris””

Lem zadebiutował w 1946 r. powieścią „Człowiek z Marsa” drukowaną w odcinkach, a pierwszą wydaną książką byli „Astronauty” z 1951 r. „Solaris” ukazało się dopiero w 1961 r.[1][4]

Źródła: Oficjalna strona Stanisława Lema, Biography , Data odczytu: 2026.10.19; Urząd Miasta Krakowa, Stanisław Lem , Data publikacji: 2011.02.04, Data odczytu: 2026.10.19

FAŁSZ

„Lem był z wykształcenia inżynierem”

Lem studiował medycynę we Lwowie, a potem na Uniwersytecie Jagiellońskim, który ukończył w 1948 r. Doktoraty Politechniki Wrocławskiej (1981) i Uniwersytetu w Bielefeld (2003) były honorowe.[3][1]

Źródła: Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN, Anniversary of Stanisław Lem's birthday , Data odczytu: 2026.10.19; Oficjalna strona Stanisława Lema, Biography , Data odczytu: 2026.10.19

CZĘŚCIOWO PRAWDA

„Lem przez całe życie mieszkał w Krakowie”

Lem urodził się i dorastał we Lwowie, do Krakowa przyjechał w 1945 r., a w latach 1983–1988 mieszkał w Wiedniu. Do Krakowa wrócił w 1988 r. i tam zmarł w 2006 r.[1][3]

Źródła: Oficjalna strona Stanisława Lema, Biography , Data odczytu: 2026.10.19; Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN, Anniversary of Stanisław Lem's birthday , Data odczytu: 2026.10.19

FAŁSZ

„Lem był zawsze ceniony przez amerykańskie środowisko science fiction”

Science Fiction Writers of America przyznało Lemowi honorowe członkostwo w 1973 r., ale w 1976 r. go usunęło po jego krytycznych ocenach innych pisarzy.[2]

Źródło: Encyclopaedia Britannica, Stanisław Lem , Data publikacji: 2026.03.23, Data odczytu: 2026.10.19

Źródła

1. Oficjalna strona Stanisława Lema, Biography. Adres: <https://english.lem.pl/home/biography>. Data odczytu: 2026.10.19.
2. Encyclopaedia Britannica, Stanisław Lem. Adres: <https://www.britannica.com/print/article/884552>. Data publikacji: 2026.03.23. Data odczytu: 2026.10.19.
3. Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN, Anniversary of Stanisław Lem's birthday. Adres: <https://polin.pl/en/lems-birthday-anniversary>. Data odczytu: 2026.10.19.
4. Urząd Miasta Krakowa, Stanisław Lem. Adres: <https://krakow.pl/ludzie/1269,artykul,stanislaw-lem.html>. Data publikacji: 2011.02.04. Data odczytu: 2026.10.19.
5. Oficjalna strona Stanisława Lema (blog), 5 Bonerowska Street, Krakow. Adres: <https://english.lem.pl/blog/?p=135>. Data publikacji: 2015.10.01. Data odczytu: 2026.10.19.
6. Instytut Książki, Stanisław Lem. Adres: <https://instytutksiazki.pl/en/polish-literature,8,authors-index,26,stanislaw-lem,116.html>. Data odczytu: 2026.10.20.
7. Culture.pl (Instytut Adama Mickiewicza), Google Doodle Animates Lem. Adres: <https://culture.pl/en/article/google-doodle-animates-lem>. Data publikacji: 2011.11.23. Data odczytu: 2026.10.20.
8. Ambasada RP w RPA (gov.pl), The hundredth anniversary of Stanisław Lem's birth. Adres: <https://www.gov.pl/web/southafrica/the-hundredth-anniversary-of-stanislaw-lems-birth>. Data publikacji: 2021.09.12. Data odczytu: 2026.10.20.
9. Google, 60th Anniversary of Stanisław Lem's First Publication. Adres: <https://doodles.google/doodle/60th-anniversary-of-stanislaw-lems-first-publication/>. Data odczytu: 2026.10.19.
10. Sejm RP, Uchwała z dnia 27 listopada 2020 r. w sprawie ustanowienia roku 2021 Rokiem Stanisława Lema (M.P. 2020 poz. 1181). Adres: <https://eli.gov.pl/api/acts/MP/2020/1181/text/O/M20201181.pdf>. Data publikacji: 2020.12.11. Data odczytu: 2026.10.19.
11. Trieste Science+Fiction Festival, Der schweigende Stern. Adres: <https://www.sciencefictionfestival.org/?p=30204>. Data odczytu: 2026.10.20.

12. Zachęta – Narodowa Galeria Sztuki, The Silent Star. Adres: <https://zacheta.art.pl/en/kalendarz/milczaca-gwiazda>. Data odczytu: 2026.10.20.
13. Museum of Modern Art (MoMA), Przekładaniec (Roly Poly/Layer Cake). Adres: <https://www.moma.org/calendar/events/3295>. Data odczytu: 2026.10.19.
14. Trieste Science+Fiction Festival, Przekładaniec. Adres: <https://www.sciencefictionfestival.org/en/?p=51292>. Data odczytu: 2026.10.19.
15. Festival de Cannes, Solaris. Adres: <https://www.festival-cannes.com/en/films/solaris>. Data odczytu: 2026.10.19.
16. Hong Kong International Film Festival Society (Cine Fan), Solaris (2002). Adres: <https://cinefan.hkiff.org/hk/movie/solaris-2002>. Data odczytu: 2026.10.20.
17. The Cinematheque (Vancouver), Pilot Pirx's Inquest. Adres: <https://thecinematheque.ca/films/2021/pilot-pirxs-inquest>. Data odczytu: 2026.10.19.
18. Berlinale, Test pilota Pirxa. Adres: https://www.berlinale.de/en/archiv/jahresarchive/2017/02_programm_2017/02_Filmdatenblatt_2017_201702289.html. Data odczytu: 2026.10.19.
19. Prezydent RP, Postanowienie z dnia 12 września 1996 r. o nadaniu orderu (M.P. 1996 poz. 652). Adres: <https://eli.gov.pl/api/acts/MP/1996/652/text/O/M19960652.pdf>. Data odczytu: 2026.10.19.
20. Zintegrowana Platforma Edukacyjna (zpe.gov.pl), Stanisław Lem. Adres: <https://zpe.gov.pl/pdf/PgInwr04p>. Data odczytu: 2026.10.19.
21. Wrocław.pl, PWR przyzna nagrodę im. Stanisława Lema. Adres: <https://www.wroclaw.pl/akademicki-wroclaw/nagroda-stanislaw-lem-politechnika-wroclawska>. Data publikacji: 2021.09.10. Data odczytu: 2026.10.20.
22. Universität Bielefeld, Technische Fakultät, Laudatio Prof. Dr. Ipke Wachsmuth. Adres: https://techfak.uni-bielefeld.de/~ipke/download/Laudatio_Lem_Prof._Wachsmuth.pdf. Data odczytu: 2026.10.19.
23. Observatoire de la Côte d'Azur, MP3C, Lem (3836). Adres: <https://mp3c.oca.eu/bodies/Lem/>. Data odczytu: 2026.10.19.
24. Polska Agencja Kosmiczna (POLSA), Satelita LEM. Adres: https://polsa.gov.pl/wp-content/uploads/2021/11/Satelita_LEM_final-1.pdf. Data odczytu: 2026.10.19.